

Posamezna šte

Naročilna lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se račúnajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročilna, inzerate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

62. štev.**Maribor, dne 4. junija 1928.****Letnik XV.****Vojna politika.**

Nasilna politika v splošnem in posebej še vojna politika naperjena proti Rusiji je zopet zavzela velik razmah po Evropi in četudi so zavezniki bolj kot kedaj v marsičem nesložni, se vendar vidi, da vsak po svoje kuje vojne načrte. Radič je bil precej optimistično razpoložen, ko je rekel pri Starčeviću proslavi v Zagrebu, da snuje Anglija blok miru, Francija pa blok vojne. Tudi Anglija vodi vojno politiko, — preračunano in previdno seveda, dočim se Francija na tem polju še prav posebno in očitno postavlja.

Francoska vlada je votirala velik kredit Rumuniji in Jugoslaviji za oborožitev armade, po maršalu Fochu je inspicirala poljsko in češko, po generalu Le Ronde pa našo in rumunsko armado. Na Poljskem je takoj po tej inspekciji padla sedanja vlada ter napravila mesto izrečno desničarskemu kabinetu, v Rumuniji so se prekinila gospodarskim krogom silno potrebna trgovska po gajanja z ruskimi zastopniki, na našem ozemlju pa pripravljala Wrangel mobilizacijo svojih čet ter se tudi postavlja z velikim inozemskim kreditom.

Vse to pa še ne bi bilo tako vznemirljivo, če ne bi bil istočasno angleški zunanji minister lord Curzon izzval radi dozdevnih ribiških pravic Anglije v Severnem morju spora z Rusijo. Francija kliče zastopnike vseh držav inale antante na posvetovanje in ko tudi Angleži, ki so s Francozi zelo navzkriž, iščejo spor z Rusijo ter poravnava proti vsem zelo pomirljivim ruskim notam zavlačujejo, je jasno, da se v krogih antante pripravlja nova akcija proti Rusiji.

Francozi so edini veliki narod, ki je bil v strašni vojni s Prusi leta 1870—71 v veliki nevarnosti, da izgubi svojo državno in narodno samostojnost, in zato bi se moralo od Francozov pred vsemi drugimi velikimi narodi pričakovati, da bodo razumeli boj za obstanek in za pravico narodne samoodločbe. To so Francozi razumeli pred svetovno vojno in zlasti še med njo, danes pa po svoji vladi nočejo o tem prav ničesar slišati in razumeti. To se vidi posebno na potu, ki jo daje francoska vlada beograjskemu režimu. Francozi imajo o notranjih razmerah v Jugoslaviji najboljšo knjigo, katero je spisal Charles Rivet, ki je dolga leta živel med slovenskim svetom. To knjigo, ki ima naslov «V Jugoslaviji» (En-Yugoslavie), a podnaslov «Za Jugoslavijo Jugoslovancov in ne za Veliko Srbijo diplomatov», je Pribežević svoj čas pri nas prepovedal, a v Franciji tega sicer ni mogel, gotovo pa je, da v njo ni pogledal niti eden član današnje francoske vlade, ki pozna in upošteva v Jugoslaviji samo par beograjskih politikov. Današnji francoski režim je zadušil čustva francoskega naroda, zastrl je njegovo tradicijo in danes, ko pošilja svoje generale naokrog, nastopa v srcu Evrope, kakor v kaki svoji afriški koloniji.

Drugače je z Anglijo in drugo črto ima njena vojna politika. Angleški kabinet obstoja skoraj iz samih generalnih bančnih ravnateljev, ki zastopajo sicer politiko mirne konsolidacije sveta na podlagi svojih gospodarskih načel, a so danes prisiljeni, voditi državo po taki poti in v tako situacijo, da se bo dalo obdržati oblast ter zaježiti razvoj delavske stranke, ki se silno širi ter tvori največjo nevarnost za konservativce. Angleška politika stremi za tem, da bi ukrotila Rusijo, ubila mednarodni delavski pokret, pri tem pa sama ostala kolikor mogoče v ozadju ter prepustila žrtve drugim državam. Angleški zunanji minister lord Curzon, ki je znan po svoji nasilni politiki proti Ircom, je radi ribolova v Severnem morju izzval nenadoma spor z Rusijo in zavlačuje sedaj ponujeno poravnava na vse mogoče načine. Njegov načrt je bil preprost. Če bo kazalo, bo pogajanja tako dolgo zavlačeval, dokler Poljaki, Rumuni in Wrangel ne napadejo Rusije. Če bi se to zgodilo, bi pretrgal vse stike z Rusijo ter začel z blokado. Vse to Anglije ne bi stalo niti kaplje krvi in bi se bogato izplačalo, če zmaga protiruska akcija, če pa propade, se pa Anglija zopet lahko otrese odgovornosti in posledic. Anglija sama se ne misli vojskovati, pač pa bi vodila v boj države, ki se zbirajo pod njenim okriljem, tako, kakor je na primer Grke pognala proti Turkom in se potem spretno otrsela krvavih grških glav in odgovornosti za celo acijo.

Francoski in angleški režim, ki se vsak po svoje bavi z vojno politiko, sta na slabih nogah. Proti francoski vladni večini je opozicija vedno večja in močnejša, usodo Anglije pa ima že angleška delavska stranka precej v rokah in vrhu tega je še v samem kabinetu struja, ki nasprotuje vojni politiki ter meni, da je Anglija bolj varna pred rusko politično in gospodarsko ekspanzivnostjo potom sporazuma, kakor pa potom vojnih naklepov. Lahko se zgodi, da se današnja politična smer naglo spremeni, ali pa, da poskusijo njeni glavni predstavniki z vojno akcijo kot zadnjim poskusom in izhodom.

Male države so v nevarnem položaju in morajo biti zelo previdne, pa naj se zatečejo v francoski ali pa angleški blok. V intervencionistični politiki proti Rusiji

in pri vsaki drugi vojni nakani lahko izgubijo vse, kar jim je ostalo, ali pa, kar so pridobile po svetovni vojni. Akcija, ki se skriva za protiboljševiški gesli, je naperjena proti ruski državi in narodu kot takemu in z ustoličenjem carja naj bi postala Rusija zopet igrača v rokah tujih velesil. Za tako reakcionarno in protislovensko politiko ne more in ne sme nuditi podpore ali celo soudeležbe nobena slovenska država in zato moramo tudi mi Jugoslovani od svojih državnikov zahtevati najstrožjo nevtralnost v slučaju kakega spora z Rusijo. Kot Slovani moramo biti proti vojni z Rusijo in kot mala, miru potrebna država se moramo skrbno varovati vsake vojne politike. Najdejo se zaslepljenci, ki pravijo, da je to nemogoče, češ, da se morajo male države okleniti velikih in potem hoditi za njimi po vseh potih. To ne drži in celo Bolgarija, ki spada med premagance, nam dokazuje, da se s praporom miroljubnosti prav dobro izhaja med svetom. O Bolgariji vsakdo ve, da je proti vsaki vojni, a vendar uživa naklonjenost in celo podporo od francoske, kakor tudi od angleške strani. Francija dobro ve, da Bolgarije ne bo mogla porabiti pri kakem vojnem naklepu, po svojem zastopniku je pa le glasovala za olajšave pri plačevanju bolgarskih vojnih odškodnin. Če bi imela Bolgarija bojeviti in protiljudski režim, kakor ga ima na primer Rumunija, bi videli, kako bi z njo trdo in brezobzirno postopali Francozi in Angleži. Male države bi morale v lastnem interesu posebno naglašati svojo miroljubnost ko bi velesile enkrat videle, da se ne dajo izriniti za vojne nakane, bi bile gospodarske zveze tem tesnejše, ker je naravno, da se z vratolomneži nikdo ne spušča rad v gospodarske zveze.

Politični položaj.**POLOŽAJ V BEOGRADU.**

31. maja 1928.

Gospod urednik! Rad ugodim Tvoji želji, da Ti za «Stražo» opišem trenutni politični položaj.

Izgleda, da bo parlament prišel z delom in da v tem letu skoro gotovo ne bo novih volitev. Izvoljeni so parlamentarni odbori, pripravljajo se razni zakonski načrti in proračun.

Izmed najvažnejših navajam: Vojaški zakon, uradniški, invalidski in zakon o zavarovanju zoper točo. V ozadju je še zakon o izenačenju davkov ter več načrtov kmetijske vsebine. V ministrstvu se pripravljajo na trgovinsko pogodbo z Avstrijo in nekaterimi drugimi deželami.

O vojnem zakonu ste že pisali. General Pešič, sedanjí vojni minister, je predložil tak načrt vojnega zakona, da je za nas nesprijemljiv. Naši poslanci, ki so v vojnem odseku, se pripravljajo že cel teden vsak dan, da bodo skušali vojni zakon tako spremeniti, da se bo vojaško breme omililo. Za danes ne morem in ne smem pisati o podrobnostih vladnega zakonskega načrta in o naših predlogih. Ko bo stvar zrela, bo treba napisati o tej stvari celo serijo člankov. Izražam bojazen, da vladna večina in demokrati ne bodo pristali na omiljenje in zmanjšanje militarizma.

Uradniški zakon so v ministrstvu spremenili. Črtane so boja nekatere ostrine, ki jih je še Pribežević nameraval zlití v zakon. V parlamentu sme dne 30. maja govoriti z enim ministrom o činovniškem zakonu. Zatrtil mi je, da bo načrt v najkrajšem času predložen parlamentu. Ko ga dobi v razpravo zakonodajni odbor, bo poslal naš Jugoslov. klub ta načrt organizacijam drž. zastavljencev, uradnikov in železničarjev, da stavijo spreminjevalne predloge. Naš klub stoji na stališču, da se mučni položaj teh stanov mora zboljšati. Tu moramo vsi sodelovati. Naj vlada odpusti tisoče in tisoče nepotrebnih Wranglovcev, ki so jih nastavili v naše urade, izdatki za vojsko se naj zmanjšajo, pa bo dovolj kritja za državne nastavlence in železničarje. Za lene ruske begunce izdaja naša vlada že več let vsak mesec po 3—5 milijonov dinarjev, istotoliko za Ruse, ki so nastavljeni po uradih. Mi stojimo na stališču, da si naj grede Rusi služiti kruh domov v Rusijo, ne pa da ga odgrizejo našim slovenskim sinom. Sigurno je, da so Pribeževići demokrati zakrivil, ker se še dosedaj ni uzakonil uradniški zakon. Sam Ljuba Jovanović je vrgel ta očitek demokratom v obraz.

Zakonski načrt o izenačenju davkov bodo nekoliko spremenili in ga še tekom poletja predložili parlamentu. Uveljaviti hočejo madžarski davčni sistem. Tudi tu bo mnogo dela.

In proračun! Do konca junija, ko poteče stari proračun, je nemogoče misliti na sprejetje novega. Zategadelj pridejo na vrsto zopet dvanajstine. In šele proti jeseni pričakujemo razprave o rednem proračunu.

Kaj pa sporazum in avtonomija? Do sporazuma in po njem do avtonomije bo prišlo. Ljudi Pribeževićevega naziranja, da se s Slovenci in Hrvati ni treba sporazumeti, je vsak dan manj. Najodličnejši radikali ter z njimi ogromna večina radikalnega kluba je prišla do

prepričanja, da je mogoče državno krizo in vse drugo, kar bi tej krizi sledilo, premostiti edino s tem, da se iz Beograda poda Slovincem in Hrvatom roko v spravo. Odločujoči vladni krogi in visoki državniki vidijo, da ima naša država zunaj svojih mej toliko neprijateljev in takih, ki bi nas samo radi izrabili, da je za obstoj države edina rešitev notranji sporazum. Hudi boji in veliki napor na se čakajo do uresničenja velike naše ideje. Kar pa pišejo «Jutro», «Narod» ali «Tabor» o sporazumu, je vse samo domišljija kakega Kramerja, Pustoslemška ali Reharja. Ti ljudje se morajo tolažiti, kakor morejo in znajo. **Demokratski pogubonosni ter razdiralni politiki je odklenkalo.** Naša politika je smotrena in od velikih naših smotrov nikdar odnehali ne bomo.

Mnogi naši nas vprašajo, zakaj Jugoslov. klub ne gre v vlado. Vabilo se ga je in še danes so vrata odprta za vstop. A Jugoslov. klub ni podoben Samostojni kmetijski stranki, ki je za ministrski stolček prodala svoje volilce. Mi ostanemo v opoziciji tako dolgo, dokler se ne bo pristopilo k začetku uresničenja naših zahtev. Gotovo pa je, da bomo omogočili vse one zakone, ki bodo v dobrobit ljudstva, a skušali bomo preprečiti vse ono, kar je v pogibelj ali škodo naroda.

Valuta se dviga, cene polagoma padajo, letina obeta biti zelo dobra. Dasiravno je v Banatu in Srbiji huda suša, vendar so zimske setve izborne. Vse to bo bolje, nego deset uradniških pragmatik. Vidi se, da je sedanja finančna politika razmeroma boljša, nego je bila pod demokratom Kumanudijem. Naš klub bo vršil strogo kontrolo v vseh odsekih, posebno pa v finančnem odboru, o gospodarstvu sedanje radikalne vlade.

Skoro gotovo letos ne bo novih volitev. Vlada se je vsedla, delovni načrt je velik. Če pa pride do volitev v bližnji bodočnosti, bodo demokrati prišli še bolj decimirani v parlament.

Zakon o naknadnih kreditih. Ko so o njem govorili na seji finančnega odbora, je izjavil poslanec g. Pušenjak, da je Jugoslovanski klub glasoval za nujnost tega zakona radi izenačenja draginskih doklad za uradnike v celi državi, zahteva pa, da se glede Slovenije uzakonijo še te le točke: 1. Izplačilo nadur za učitelje na trgovski šoli, 2. Povračilo izgube za one slovenske posojilnice, ki se bile pred vojno včlanjene pri Zvezi posojilnic v Gradcu in 3. odškodnina za škodo, ki so jo napravili Nemci leta 1919 v Mežiški dolini. Nadalje je obsojal postopanje vlade napram opravičenim zahtevam slovenske pokrajinske uprave in naglašal, da je Slovenija plačala 51 milijonov dinarjev direktnega davka, dočim bi ga glasom proračuna imela plačati samo 44 milijonov. Specijalne trošarine je Slovenija plačala 7 milijonov 500.000 D, dočim bi imela po proračunu plačati samo 2 in pol milijona. Tako je Slovenija plačala veliko več, nego je bilo proračunano, ker slovenske davčne oblasti neusmiljeno iztirjujejo poslednji vinar, dočim srbske gledajo čez prste. Sedaj pa vlada noče zadovoljiti niti najbolj opravičenim potrebam slovenske dežele! — Pri nadaljni debati je govoril poslanec gosp. Vesenjak, ki je naglašal dvojno mero, s katero postopa režim v zakonu o naknadnih kreditih. Izjavil je, da je Jugoslovanski klub načeloma proti temu zakonu, ker Jugoslovanski klub zahteva popolno finančno avtonomijo Slovenije, kajti vse dokazuje nemogočnost centralistične uprave v finančnem pogledu. Poslanec Vesenjak se dotakne vprašanja podeljevanja kreditov od strani Narodne banke in konstatira, da se favorizirajo posamezne, režimu ljube osebe in banke na škodo drugih, združništvo pa se zanemarja in zapostavlja. Isto se prakticira od strani «Uprave fondova», ki dobiva posojila od inozemstva, troši jih pa samo za srbijanske kraje. Nesorazmerno se tudi uporablja denar čekovnih uradov, tako, da so prečanske dežele sistematično zapostavljene. Navaja tudi druge kričeče slučaje in izjavlja, da bodo podrobno o tem govorili v specijalni debati. Vsled krivic pa, ki jih vlada prizadeva slovenskemu narodu, bo Jugoslovanski klub glasoval proti zakonu o izrednih kreditih. — Finančni minister je priznal upravičenost teh pritožb ter obljubil, da se bodo zahteve pokrajinske uprave za Slovenijo krile iz rezervnih kreditov.

Vladna deklaracija. V Zagrebu so zelo nezadovoljni z vladno deklaracijo. Ugledni zastopnik Radičeve stranke je izjavil, da je deklaracija vlade militaristična, vidovdanska in centralistična. V njej se ne odobrava niti hrvatsko vprašanje niti vprašanje sporazuma, ampak se samo mimogrede kakor nekaj postranskega omenja in še to v popolnoma nezadovoljivem smislu. Vladna deklaracija namreč pravi, da je še le, ko se najnujnejši posli obavijo, treba obrniti pozornost na reševanje naše notranje ureditve, ki jo je popravljati, izmenjavati in izpolnjevati, oziraje se na rezultate stopnjema pridobljenih izkušenj. To se ne pravi v stvari nič drugega, nego da se bo udeleževala vidovdanska ustava. HSRS in revizionistični blok v obče pa stoji na stališču, da je vprašanje sporazuma najnujnejše vprašanje izmed vseh, brez katerega se ne more pravilno rešiti nobeno

drugo. Ravno tega pa vlada ni izrekla. Še več! Napram govoru Ljube Jovanoviča, ki je izjavil, da Srbi morajo ostati v Srbiji, Hrvati v Hrvatski, Slovenci pa v Sloveniji, pomeni vladna izjava celo poslabšanje in nazadovanje, ker se v njej namenoma ne govori o hrvatskem in slovenskem, ampak samo o troimenem narodu.

V fin. odboru so člani Jugoslovanskega kluba glasovali za draginjske doklade državnih nameščencem in upokojevcem in za kredite za vzdrževanje državnih ustanov, glasovali pa so proti vsem ostalim nepotrebnim kreditom. Seja se še danes in jutri nadaljuje.

Pribečević se je zopet blamiral. V «Straži» smo že poročali, da stoji za proforskim štrajkom Pribečevića policajdemokratska politika. Pribečević bi bil namreč rad pobunil proti vladi inteligenco, ker pri ljudskih masah demokratije nimajo zaslonbe, a mu je ta nakana tokrat izpodletela prav pošteno. Res je stopilo v stavko okrog 1000 profesorjev, a iz stavke so izstopili radikalni profesorji in temu so morali slediti tudi demokrati. Vsi štrajkaški profesorji na veliko jezo Pribečevića zopet podučujejo. S proforskostjo stavko si je pripel g. Svetozar na svoja policajdemokratska prsa novo blamažo.

Redukcija osebja v parlamentu. V predsedništvu parlamenta se vrše razgovori, da se zniža število osebja, ki je nastavljeno v skupščini. Po budgetu bi morala zbornica imeti 208 oseb, ki vrše razne funkcije. V resnici pa jih je nastavljenih 274, katerih pa večina ne dela nič drugega, kakor prejema plačo. Ti ljudje so sami pripadniki demokratov, ter so jim oni preskrbeli te službe kot nekakšne sinekure za zasluge, ki so jih imeli za demokratsko stranko. Sedanji predsednik Ljuba Jovanovič hoče uvesti v zbornico red ter namerava odpustiti iz zbornice vse one osebe, ki ne delajo ničesar, plačo pa prejemajo.

Po svetu.

Mednarodno posojilo za Madžarsko. Sir W. Wood, bivši predsednik reparacijske komisije na Dunaju, je začel akcijo za sestanek angleških in italijanskih kapitalistov v Pešti, da se določi in prevzame jamstvo za posojilo Madžarski. Proti temu posojilu se je ostro izrazil dr. Beneš, češ, da bi pomenilo veliko gospodarsko oslajenje držav male antante. Čehi so proti posojilu ter opozarjajo tudi druge, da naj ne zaupajo sedanji madžarski vladi.

Francoska vojna politika. Francoska zbornica je razpravljala o kreditu v znesku 100 milijonov frankov za oboroževanje Rumunije. Komunisti so temu predlogu ostro ugovarjali. Finančni minister de Lasterye pa je naglašal potrebo kredita za Rumunijo, da bo mogla braniti svoje dosedanje meje. Kredit je zbornica odobrila s 420 proti 115 glasovom. V Parizu delajo velike priprave za sprejem predsednika čehoslovaške republike Masaryka. V Parizu se bodo sestali pri tej priliki zastopniki vseh Franciji prijateljskih držav. Z ozirom na ta sestanek se širijo govorice o ustanovitvi posebnega bloka držav pod vodstvom Francije.

Plačilo predvojnih ruskih dolgov. Zahtevajo londonski trgovci, ki so poslali vladi resolucijo, s katero se zahteva, naj vlada z Rusijo poprej ne sklene nobene pogodbe, dokler Rusija ne prizna in plača svojih predvojnih dolgov. Med temi trgovci je mnogo takih, ki so trgovali s caristično Rusijo in so morali v Rusiji pustiti nagrabljeno premoženje. Na vsak način bi bilo bolje in varnejše, če bi zahtevali od vlade, naj stopi v ožje gospodarske stike z Rusijo, kakršna je, ker bi potem zopet lahko trgovali, hujškanje k nepomirljivi politiki jim pa gotovo ne bo nosilo koristi.

Japonsko ruska pogodba. Ko zapadne velesile nastopajo proti Rusiji, se pojavljajo v Aziji važni politični dogodki, ki bi bili zapadu lahko v opomin in svarilo. Ko Angleži grozijo s pretrganjem vseh odnosov z Rusijo, je bil sklenjen trgovski dogovor med Rusijo in Japonsko. Japonska dobi važne trgovske koncesije v Sibiriji ter priznava de jure sovjetsko vladu s podpisom te pogodbe. Evropski diplomati bi se lahko marsikaj naučili, ko se tako spravljajo in pobotajo stari sovražni ki, kakor je bila Rusija in Japonska.

Dnevne novice.

Ali otroci ali zlobneži so naši demokratje. Zdaj jim ni prav, da je Jugoslov. klub glasoval za nujnost naknadnih kreditov, s katerimi se uradnikom izplačajo zaostale draginjske doklade, profesorjem od Pribečevića ustanovljene nadure, železničarjem razni zaostanki, vseučilišču honorarji itd. To vse ni za demokrate nujno. Nujno ni, da dobijo uradniške vdove in sirote izplačane draginjske doklade, nujno ni, da dobe vsi aktivni in penzionirani poduradniki in uradniki svoje postavno zajamčene doklade, katerih dne 1. junija ne bi več dobili, ako mi ne bi glasovali zato, nujno ni izplačilo svot za nadaljevanje gradbe železnice in stotine drugih zadev. Vse to za demokrate ni nujno, pač pa je nujno, da se napravi večedenska ministrska kriza, da pride Pribečević s svojimi Žerjavi in Ribnikarji ter sličnimi do korit in potem rešuje skupno s «pragmatikopolancem» Reiserjem uradniško in druga vprašanja tako, kakor so ga demokratje reševali, ko so imeli vso oblast in niso znali napraviti druge, kakor da so svojim tesali dobra korita.

Orjuna — Sokol — Jugoslovanska Matica. Po brezštevilnih nečastnih dejanjih, kjer so brezvestneži v Orjuni in za njimi stoječi vodilni demokratje kot indirektni krivci dokazali, da ne znajo in nočejo spoštovati ne tujega imetja, ne osebne svobode in so se stavili nad

zakon in nad državo, je minister notranjih zadev le moral razpustiti lokalne organizacije Orjune v Mariboru in Ptuj. Namesto da bi vsi poštene in svestni državljani pozdravili ta korak ministra z odobravanjem, se je osmell dr. Ravnihar protestirati in sicer v imenu Sokola in Jugoslovanske Matice. Razumljivo nam je, da nastopil dr. Ravnihar v imenu Sokola, toda ni še pojasnjeno, kako se je osmell brez odborovega dovoljenja in proti vsem intencijam Jugoslovanske Matice nastopiti tudi v njenem imenu! Kot Sokol je potrdil jasno in določno, kar je ponovno naglašala «Straža». Sokol ni nič drugega, kakor domena protiverskega laži-demokratizma, zato starosta Ravnihar ni zamogel tudi drugače ravnati, kakor da je roparsko «akcijsko četo» gnilega liberalizma Orjune skušal ščititi. Naj ve ves naš pošten narod, da Sokol s svojim starostom štiti brezvestno orjunske bando, ki je rušila prvo slovensko tiskarno, ki je napadala slovenske zaslužne kmete in naše zavedne može in slabotne ženske v Mariboru. Sokol je s tem postal vreden drug Orjune. Vzamemo to na znanje in naše ljudstvo naj temu primerno proti Sokolu in vsem njegovim prireditvam nastopa!

Možgani so se jim že popolnoma skisali — namreč orjuncem, «Jutru» in «Taboru». Po razbojniškem napadu orjuncem na Cirilovo tiskarno je dr. Reisman lagal po listih, da smo si razbili klerikalci sami stroje in potem zvalili krivdo na «nedolžne» nacionaliste iz vrst Orjune. Po krvavih dogodkih v Slov. Bistrici so vsi orjunaški listi ubrali zopet isto pesem laži kot pri Cirilovi tiskarni, češ, klerikalci, nemškutarji in Nemci so sami vrgli bombo, ki je pa mesto orjunce, zadela nje same. Ko je preiskava ugotovila čisto drugače, so potihnili s to lažjo. Prišli so ptujski izgredi, pri katerih je dobil nemški poslanec tako težak kamen v glavo, da se še danes bori s smrtjo. Po tem krvniškem delu sta «Jutro» in «Tabor» pisala, da je bil vržen kamen na nacionaliste s strani Nemcev in je le slučajno zadel g. Schauerja, kar dokazuje tudi to, da je kamen priletel iz nacionalistom nasprotni strani. Ali z drugimi besedami po trditvi «Tabora» so Nemci sami skoro smrtno poškodovali svojega lastnega poslanca. Pri Cirilovi tiskarni ista pesem, pri Slov. Bistrici ista in pri Ptuj ista, torej dokaz, da so se orjuncem, «Jutru» in «Taboru» že popolnoma skisali možgani. Taki duševni «naprednjaki», ki se zbirajo v Orjuni, krog «Jutra» in «Tabora», bi morali biti bolj originalni v lažeh, ne pa, da v svojem naprednjaštvu lažejo po tako neumnem in vedno istem policajdemokratskem receptu. Orjunska originalnost v lažeh je tako duhovita, da se jej že smejejo otroci. Da, da, laž ima kratke noge in najbolj pa pri Orjuni, «Jutru» in «Taboru».

Kako brezverska je Orjuna, kaže sledeči slučaj: Na praznik presv. R. Telesa vršila se je veličastna procesija v Slov. Bistrici, katere so se vsi uradi v častnem številu udeležili. Pa čuj! Glavni bistriški orjunc, učitelj Čeh, ki je nadzoroval svoj razred, se je v svoji surovosti in orjunski podivjanosti tako daleč spozabil, da je med izvrševanjem cerkvenih obredov po junaško cigarete kadil v veliko pohujšanje vseh, ki so to opazili. Pred zaključitvijo procesije je zapustil pri tretjem evangeliju svoj razred, ter ponosno korakal s klobukom na glavi mimo R. Telesa. Kaj pravi k temu okrajni glavar, kot predsednik okr. šolskega sveta, in državno pravdnštvo? Priče na razpolago!

Moj odgovor! Ljubljansko demokratsko glasilo «Jutro» je priobčilo v zadnjem času par člankov, odnosno dopisov iz «domene» in «pašaluka» zagrizenega klerikalnega agitatorja Steblovnika. Povod temu je bil fantovski pretep, kojega posledica je bila, žal, smrt Ferdo Zeleznika. Da odvrne pozornost od pravih krivcev, bilo je seveda potrebno, napasti v dopisih: klerikalnega agitatorja Steblovnika, njega domeno, klerikalno vzgojo, Orla, duhovščino itd. Sedaj, ko je sodnijska preiskava končana in so gg. sodniki izrekli obsodbo, lahko vsakdo uvidi, kako satansko-zlobni so bili ti napadi v «Jutru». Ne klerikalni agitator, niti klerikalna vzgoja nista kriva smrti zgoraj omenjenega, prerano umrlega, temveč napredna in demokratska, sokolska vzgoja! Najvišje kazni sodišče namreč ni odmerilo tistemu, katerega je «Jutro» smatralo za člana društva Orel, temveč mladeniču, kateri je bil vpisan v vrstah društva Sokol! Vsi dopisi v časniku «Jutro» in «Naprej» so bili zlobna laž, njihovi avtorji pa hudobni lažnjivci in obrekovalci. Sicer pa smatram dopise v omenjenih časnikih za posebno čast! Za to čast hočem se oddolžiti na ta način, da bom ostal še vnaprej to, kar sem bil doslej! Napadi v nasprotnih listih me bodo v tem le podkrepili. Ponošen sem osobito na dejstvo, da smatra «Jutro», odnosno njegov dopisnik, občno šmartno ob Paki za mojo domeno in moj pašaluk. Čudno se mi pa zdi, da so v Sloveniji tako redke občine, kjer so domene in pašaluki demokratskih agitatorjev! Ljudje že morajo vedeti zakaj! «Jutro» pa prosim, da mi blagovoli nakloniti še par, lahko tudi več, napadov. So najboljše reklama za mene in klerikalno stranko. Iz takih dopisov lahko naši ljudje razvidijo vso grdo lopovščino, lažnjivost in obrekovanje zlobnih liberalnih in socialističnih dopisnov. — Zagrizeni klerikalni agitator in paša Steblovnik.

Pot judenburških mučnikov v domovino. K zadnjemu poročilu o sprejemu v Mariboru je treba še pristaviti, da so bili mučniki najprej in posebno prisrčno pozdravljeni v obmejnem št. Ilju. G. župnik Vračko je izrekel mrtvim junakom ginljiv pozdrav, šolska mladina jim je pa prinesla cvetje rodne grude, za katero je tudi št. Ilj mnogo trpel ter je sedaj zvesto čuva.

Izlet orjuncem. Iz Zavodenj pri šošanju poročajo: V nedeljo so nas počastili šošanjski orjunci in orjunkte. To je imel veselje naš župan Ročnik in učiteljstvo! Obiskali so tukajšnje vse tri orjunske gostilne: pri Hrovatu, Likebu in Petru. Pelo se je, vpilo in streljalo. Po-

sebno glasen je bil župan Ročnik s svojo «Živijo Orjuna!» V objemu s fanti Roglšek vračal se je učitelj Krištan. Pa naj reče še kdo, da v Zavodnjem ni fletno!

General Le Ronde okraden. Kakor poroča beograjski «Balkan», je bil francoski general Le Ronde, ki je inšpiciral našo armado okraden na potu od Sarajeva do Gruža. Uzmoviči so mu vzeli stvari v vrednosti 11.000 frankov. Policija je podvzela energično preiskavo in zasledovanje in sam notranji minister jo je priganjal. «Balkan» pravi, da so krivci že prijeti, ter se raduje, da je bila policija tako energična, češ, francoski general zasluži, da se mu v naši domovini ne pripeti niti najmanjša neprijetnost. Sicer se mu je pa že pripetila. Spoznal je tatove in če se sedaj piše, da je treba izslediti tudi motive tatvine, je že precej pomislekov v policijski uspeh.

Važno za župnijske urade. Delegacija min. fin. za Slovenijo v Ljubljani je glede uničevanja kolkov na matičnih izpiskih izdala na stavljen vprašanje sledeče pojasnilo: «Župnijski urad mora, dokler nima zube (prebijača) kolke uničevati z uradno štampljko in hkrati na kolek staviti številko delovnega protokola dotičnega akta. To se pa nanaša samo na vloge, priloge itd., katere izroče stranke župnijskemu uradu in na katerih so nalepile kolek. Na listinah, ki jih izstavlja župnijski urad sam, kakor na matičnih izpiskih in drugih potrdilih, pa se morajo kolki uničevati na dosedanj način, to je, da se prva vrsta besedila piše preko koleka.»

Vladno nasilje nad muslimani v Bosni. V poslednjem času vlada v Bosni silno preganjanje muslimanov. Ne morejo jim odpustiti, da so se drznili upreti vladnemu nasilju ter zahtevati avtonomijo. Ze pred volitvami je vlada skušala muslimane oslabiti na vse načine, samo, da zagotovi zmago srbski manjšini. Podkupovali so muslimanske poslance in volilce, da zasejejo med njimi razdor, ker pa se jim to ni posrečilo, pa so popolnoma pobesneli in preganjajo muslimanske prebivalstvo na vse načine. Jemljejo jim orožje in zemljo, ter dajejo Srbom, da tako muslimanom pokažejo, da še imajo oni moč v rokah in da je nevarno upirati se njihovem režimu. V enem dopisu iz Tuzle opisuje muslimansko glasilo, sarajevska «Pravda» takšno preganjanje s katerimi so v zvezi celo kmetijski upori. V tuzlanskem in sosednih okrajih so zadnji čas prihajale v muslimanske vasi neke vrste komisije, zaščitene od orožnikov, pa so odvezemale občinam njihove gozdove, brez katerih prebivalstvo ne more živeti, ker nima lastnih host, temveč so gozdovi skupna last. Ti gozdovi so že od nekdanj obč. last ter so jim tudi ustavno zajamčeni. Poleg tega imajo nekatere občine tudi obč. polja, ki jih dajo v najem revnejšim občanom, da si pridelajo potrebni živeži. Komisije so jim tudi odvzele pod pretezo, da se bo zemlja razdelila dobrovoljcem. Kmetje so s takim roparskim postopanjem silno vznemirjeni in pride dostikrat do izbruhov resnih nemirov, ki jih pa orožništvo neusmiljeno zaduši ter se krvavo maščuje nad nezadovoljnimi, ki branijo svojo lastnino. Dostikrat komisije takšne upore namenoma izzovejo, s svojim grobim nastopom, da potem lahko strožje proti kmetom nastopajo, ter jim lažje zemljo odvzamejo. V zborniškem okraju, v vasi Ranci so pri razdeljevanju zemljišč kmetje pri komisiji protestirali proti temu. Komisija pa je to smatrala za upiranje, pa je poslala nad neoborožene kmete orožnike, ki so neusmiljeno pretepli vse veljavnejše posestnike, potem pa so jih odgnali v zapor, kjer še danes čakajo na zaslišanje. V srbskih časopisih pa so potem raztrobili, da so kmetje z orožjem navali na komisijo, ter da je nastal pravi upor, katerega so orožniki komaj zadušili. Vlada seveda bolj verjame srbskim časopisom, kakor pa nedolžnim žrtvam ter skrajno surovo nastopa proti njim. Odvzemanje zemljišč se vrši samo v čisto muslimanskih selih. Kjer je kar pravoslavnež zainteresiran na tem, da se zemlja ne razdeli, ostane povsod pri starem. Zato pa tembolj de-rejo muslimane in sedaj, ko nimajo več dobrovoljcev, pa delijo zemljo srbskim priseljencem. V neki občini so dali celo obč. zemljišče pravoslavnemu popu v last, da si se ga je branil, ker je vedel, da se je s tem pri muslimanih osovražil. Na tak način misli vlada muslimane preplašiti, da bodo mirno gledali, kako hoče Beograd Bosno izpremeniti v svoj pašaluk, kjer bi beograjski cincarji našli v njenih prirodnih zakladih bogato oporišče za svoj žep.

Preganjanje nove srbijanske verske sekte od strani pravoslavja. V Srbiji se je pojavila nova verska sekta, ki odklanja cerkev in popa s trditvijo: da lahko opravlja pri sedanjem pomanjkanju stanovanj vsak sam svojo pobožnost kjerkoli in je lahko vsak sam svoj pop. Ti novi srbijanski verniki se zbirajo navadno ob sobotah, čitajo sv. pismo in pridigujejo. Nova sekta pa ni priznana po vidovdanski ustavi in imajo ti novi srbijanski verniki proti sebi državno oblast, vidovdansko ustavo in pravoslavni sv. sinod. Sv. sinod je izdal na pravoslavne strogi odlok, v katerem je ostro prepovedano udeleževati se teh novoverskih pridig in proti vsem pristašem nove verske sekte kliče na odpomoč državno oblast.

Jugoslovanska židovska omladina bo zborevala v Beogradu dne 6., 7. in 8. t. m. na posebnem kongresu, ki je IV. kongres cionističnih židov, ki so najbolj razširjeni po Vojvodini in Bosni. Židovska omladina iz ostalih pokrajin naše države je odločno proti cionističnemu pokretu in za jugoslovanstvo.

Pozor pred tatovi! V Jarenini se je izvršila te dni tatvina. Tatovi so pokradli ubogemu viničarju tri črne obleke, en črni površnik, srebrno uro z zlato verižico in lep črni klobuk ter eno rjavo obleko. Ravnokar omenjene reči je sicer zelo reven viničar podedoval pred kratkim. Popis tatov: 40—45 let stara ženska Ana Duh, rojena Vogrin iz Zimice, velike in široke postave, bolj čr-

na in hudo gleda. Njen sin Franc Duh, star 18 let, bledega obraza, velike, šibke postave, nosi rjavo suknjeno obleko. Konec še 15letno dekle Ana Duh, ki je črno-rdečega obraza. Ti ravnokar opisani tatovi so okradli viničarja in nato pobegnili neznano kam. Klatijo se pa najbrž kje ob severni meji. Kdor bi izsledil katerega od opisanih uzmovičev, naj ga prijavi proti dobri nagradi najbližnji orožniški postaji.

Podjetnost jugoslovanskih deklet. Veselja do možitve imajo naša dekleta res dovolj. To dokazuje sledeča zanimiva statistika iz Amerike: Naši neoženjeni izseljenci, ki živijo v Ameriki, so nekoč razglasili, v jugoslovanskih časopisih, da iščejo mlade Jugoslovanke, ki bi bile pripravljene iti za njimi v Ameriko, ter postati njihove žene. Seveda predpogoj je bil, da morajo biti mlade in lepe. Oglas je imel nepričakovani uspeh. Nič manj kot 5147 kandidatij se je izjavilo, da so pripravljene izbrati svoje moške magari v Ameriki, samo, da pridejo v zakonski jarem. Te devojke so poslane svoje fotografije z opisom življenja v Ameriko, ter je bila ena cela kabina na ladji polna teh slik. Te so srečno priromale v Ameriko in ameriški časopisi prinašajo nadaljnja poročila o usodi teh slik, od katerih upa marsikatera mlada Jugoslovanka, da ji bo prinesla dolarje in srečo. Fotografije so razstavljene v New Yorku v ženitbeno-statističnem uradu, kjer so na razpolago mladim Jugoslovantom, da si lahko po volji izberejo bodočo družico. Na tej razstavi je 5147 slik, poslanih iz Jugoslavije. Med temi je 3248 blondink, in 1899 bolj temne barve. Še precej lepih je 4217, 930 je pa takšnih, ki se ne morejo imenovati za lepote. Vitkih je 3520, 1627 je bolj okroglih. Da je toliko različenosti med njimi, ima vendar vseh 5147 deklic popolnoma jednaki dve svojstvi, to je, da so vse siromašne in kar je najbolj poglobitno — da bi se vsaka iz celega srca rada omožila. — Sedaj je pač dolžnost naših mladih izseljencev, da pokažejo svojo ljubezen do domovine na ta način, da jo rešijo teh devojk, ki tako hrepene po možitvi.

Sprejem gojencev v II. artilerijsko podoficijsko šolo. II. artilerijska podoficijska šola v Mariboru bo sprejela 1. oktobra 1923 200 mladeničev za gojence te šole. Natančni pogoji za sprejem v to šolo so razvidni iz oglasov, ki so se razposlali vojnim okrugom in vsem večjim občinam. Prošnje za sprejem se morajo poslati najdalje do 15. septembra t. l. — Pogoji: 1. Da so državljani SHS, kar dokažejo z domovnico ali občinskim potrdilom. 2. Da niso mlajši od 17 in ne starejši od 21 let. 3. Kar dokažejo s krstnim listom ali potrdilom, podpisanim od dveh meščanov in potrjenim od obč. urada. 4. Da so dovršili najmanj 4 razrede ljudske šole, kar dokažejo s šolskim spričevalom. 5. Da so dobrega obnašanja in ne kaznovani, kar dokažejo z npravnim spričevalom, potrjenim od obč. urada. 6. Da imajo za vstop v šolo roditeljsko ali varuhovo dovoljenje, potrjeno od občinskega urada. 7. Da so neoženjeni, kar dokažejo s potrdilom od cerkvenega ali obč. urada. 8. Da kandidata iz kadra potrebuje razen tega še, da je dovršil rekrutске težbe in da je priporočen od komande. Kandidati oddajajo pismene prošnje osebno ali potom pošte komandantu 2. artilerijske podoficijske šole v Mariboru, v kateri morajo navesti, da se podvržejo vsem obvezam, predpisanim v «Uredbi o podoficijskim školam u stalnom kadru», katere se lahko vidijo pri vsaki vojni komandi ali oblasti in priložijo dokumente od 1—6. — Prošnje se kolekujejo s kolekom od 3 D a priloge po 1 D. Prošnje se morajo poslati do 15. septembra t. l. Vsi prijavljeni kandidati morajo biti dne 28. septembra t. l. ob 8. uri v šoli (vojašnica Vojvode Putnika) radi zdravniškega pregleda in sprejema v šolo. Komandanti vojnih okrožij izdajo za svoj okraj brezplačne vojne listke vsakemu kandidatu, kateri predloži potrdilo od komandanta 2. artilerijske podoficijske šole. Šola traja dve leti. Po dovršeni šoli se gojenci razporede kod podnaredniki pri artilerijskih polkih, kjer služijo za daljne povišanje, a najmanj 4 leta. Oni gojenci, ki dovrše šolo z odličnim ali prav dobrim uspehom, imajo pravo polagati oficirski izpit. Gojenci z dovršenim petim razredom gimnazije ali realke imajo pravico oglašiti se za sprejem v vojno akademijo po končanem prvem tečaju (po šestih mesecih). — Komanda 2. artilerijske podoficijske šole v Mariboru.

Nova zbirka moških zborov. V založbi Glasbene Matice je izšla pravkar zbirka treh moških zborov znanege skladatelja Josipa Pavičiča. To so trije moški zbori in sicer: Pesem — besedilo Župančičevo, Nocoj je pa lep večer — narodno besedilo ter Majolčiča — besede Golarjeve. Zbori so lepo pevni ter se bodo vsled svoje izredne melodioznosti takoj priljubili pri naših pevskih zbora. Cena zbirke je 10 D. ter se dobiva v Matični knjižarni na Kongresnem trgu, poslojpe Filharmonične družbe. Ravnotam se dobivajo tudi posamezni litografirani glasovi. Zbirko pevskim zborom najtopleje priporočamo, pridružujemo si pa še podrobno oceno.

Književna tombola Jugoslovanske Matice. Prvi dve izžrebani številki, ki sta se izžrebali prilikom prve književne tombole Jugoslovanske Matice sta 25 in 64. Kdor ima ti dve številki na svoji tablici v eni vodoravni vrsti, ta je zedal dobiček ambo. Amb je sto in tvorijo kot dobiček knjige, ki so označene v tiskani okrožnici književne tombole. Matica pa je dodala še 20 posebnih amb, izmed katerih ima vsaka za dobiček najnovejšo knjigo praktičnega značaja. Humek: Praktičen sadjar. Kdor je zadel kak dobiček, naj pošlje svojo tombolsko tablico, opremljeno z natančnim naslovom pokrajinskemu odboru Jugoslovanske Matice v Ljubljani, da mu dodeli dobiček. Naslednji dve številki, potrebni za dobiček terne se objavijo v četrtek zjutraj v vseh slovenskih dnevnikih.

Iz Maribora.

IZ SEJE MARIBORSKEGA OBČ. SVETA.

Dolgotrajna seja, ki se je petkrat nadaljevala, je zadnji petek vendar enkrat prišla do konca. Sreča, da ni bilo g. Bahun pri seji, kajti drugače bi se ne bilo konca.

Župan poroča zopet o prostorih za državno borzo dela. Obč. svet je sklenil, stopiti v pogajanja s hišnim lastnikom samim. Med tem je pa borza dela pogodbo že naredila s prejšnjim najemnikom ter se obvezala plačati 15.000 D odkupnine za prostore. Ta znesek ji je neki dobrotnik posodil, ki bi pa zdaj rad imel denar nazaj. Obč. svet sklene: Ker se je pogodba naredila popolnoma brez občine, kar nikakor ne gre, zato občina odkupnine tudi ne plača.

Za tombolo Jugoslov. Matice je župan dal 100 D in prosi, da se to odobri. Dr. Leskovar (SLS) je za predlog župana, zahteva pa, da se Jugoslov. Matici položi na srce, naj se nikar ne vmešava v politiko, temveč naj stoji nad strankami. «Slov. Narod» je namreč poročal, da je tudi predsednik Jugoslov. Matice posredoval pri dr. Lukanu v Ljubljani v prid mariborski Orjuni. Tako stopanje društva, ki hoče biti nadstrankarsko, je vse obsodbe vredno!

Nek duhovnik Pariz iz Aten zbira doneske za 135 otrok, s katerim je pobegnil svojčas iz Male Azije. Rad bi imel dar tudi od občine. Ker njegovi dokumenti niso popolni, oziroma, ker si ni priskrbel v smislu strogih cerkvenih predpisov dovoljenje tukajšnje cerkvene oblasti, se mu ne more dati podpora.

Cestni delavci zahtevajo povešek plače za 40 odstot. Ker pa za tako povišanje ni več kritja v proračunu, se dovoli le 20 odstot. zboljšanja.

Istotako prosijo nastavljeni pogrebnege zavoda za zboljšanje plače. Odsek predlaga odklonitev, Veronek, (SLS) se potegne za zvišanje, dr. Sernek je proti, ker bi potem stali boljše kot uradniki. Sklene se: Ravnatelj pogrebnege zavoda naj stavi predlog glede plačila nadarnega dela.

Žitni zavod ljubljanski ponuja koruzo po znižani ceni 11 K za 1 kg. V Mariboru stane koruza sedaj približno 12 K. Obč. svet odkloni ponudbo, ker je razlika v ceni le neznatna, poleg tega pa je taka mnogokrat slabša in pokvarjena.

Nato sledi tajna seja.

Razbijalci Cirilove tiskarne. Državno pravdnštvo je obtožilo 19 orjuncov, ki so se udeležili napada na Cirilovo tiskarno. Obtožnica je vložena in vso protiorjunske javnosti bodo gotovo zanimala imena teh «nacionalnih» junakov. Razbijalci Cirilove tiskarne so ti le že po večini javnosti iz naših dosedanjih poročil dobro znani kriminalni tipi: 1. Vladimir Štoka, bivši pisar dr. Irgoliča, predkaznovan radi tatvin po cerkvah in sedaj rekrut v Mostaru; 2. Jakob Pavišič, brezposelni Dalmatinec v Celju; 3. Ivan Škerjanc, revident južne železnice in od prevrata sem prava šiba božja za Maribor in okolico; 4. Emil Kobal, uradnik južne železnice; 5. Zmagoslav (pod Avstrijo: Viki) Hren, pisar južne železnice pri kontroli dohodkov; 6. Peter Jurkovič, stavec Mariborske tiskarne; 7. Anton Jurkovič, zasebni uradnik (recte: temni element, ki po dnevu spi, po noči pa se pretepava); 8. Janko Tevžič, postopač iz Celja; 9. Vedernjak, inženjer pri okrožnem agrarnem uradu; 10. Stanko Bole, nastavljenec špedicijske firme; 11. Adolf Ogriček, črkoslikar v delavnici južne železnice; 12. in 13. Anton in Ivan Hlešč, oba nastavljenca pri Balkanu; 14. Ivo Sušnik, solastnik anončnega zavoda v Slovenski ulici; 15. Adolf Bregant, nastavljenec južne železnice; 16. Juro Jurkovič, po izpovedi zaposlen pri bečkereški eksportni firmi; 17. Mile Sertič, uradnik južne železnice pri kontr. dohodkov; 18. Andrej Vuga, tržaški postopač in sedaj carinski delavec; 19. Josip Stiplovšek, zasebni uradnik brez posla. To so torej litanije onih orjuncov, ki bodo imeli svoj prihodnji občni zbor pred senatom in potem v zaporih.

Razbojniški generalštab ali akcijski oddelek Orjune. Razbojniška dela Orjune, ki se skrivajo pod imenom akcija, vodijo kot nekaj generalštab sledeči funkcijonarji: predsedstvo akcijskega oddelka je v rokah inženjerja Alberta Vedernjaka, njegov namestnik je Joh. Škerjanitz, tajnik pa Mile Sertič. Nadalje se deli akcijski oddelek zopet na tri oddelke in sicer na: v stalno akcijskega, proizvodnega in letnega. Posamezni od teh pododdelkov imajo po več desetnij in vse desetnije akcijskega oddelka tvorijo eno četo, katere vrhovni komandant je inženjer Vedernjak. Desetnik enega letnega oddelka je bil pred odhodom k vojakom Kirchenrauber Štoka in nastavljenec «Balkana» Anton Hlešč. Naloga generalnega štaba akcijskega oddelka Orjune je, izdelati napadalne načrte. Ko so ti načrti enkrat izdelani, potem pokliče generalštab desetnike in jim da povelja. Desetniki skličejo svoje desetine na določeno mesto in jih vodijo na napad. Posamezni člani napadalnih oddelkov večkrat in navadno do zadnjega ne vedo, kdo bo napaden in kako se bo izvršil napad. Kakor razvidno iz povedanega, je akcijski oddelek natanko glede ustroja organiziran tako kot najbolj nevarne tolovajske bande strahovitega slavonskega tolovaja Čaruge, katerega že lovijo in brezuspešno zasledujejo naše oblasti od prevrata sem.

Sodnik — orjunc. Po Mariboru se govori, da je sodnik dr. Senzor zvest član Orjune in da se v njegovem pisarni vrše mnogokrat sestanki z «duševnim» voditeljem Orjune dr. Reismanom. Upamo, da bo gospod predsednik okrožne sodnije to zadevo preiskal in v slučaju, da vest odgovarja resnici, pri redukciji uradništva pustil reducirati sodnika-orjunca. Sodnik-orjunc bi bil naj-

večja sramota za obmejno mesto Maribor, kjer smo dosedaj bili vajeni sodnikov neoporečene preteklosti, ki so nepristransko vršili svojo vzvišeno službo. Orjunc in ni ne more biti nepristranski, zato sodnik ne sme biti orjunc.

Gospod Tone Seliškar II. autor «Bliskavic» in orjunske pesmi se je zgasil v našem uredništvu ter se pritoževal, da ga dolžimo zlorabe soimenstva s pesnikom Tone Seliškarjem, avtorjem «Trbovelj». Može se sklicuje na to, da je bila pred recitacijo v «Taboru» notica, kjer je bilo na njegovo izrecno zahtevo razprto tiskano, da on ni identičen s pesnikom istega imena. To je vse lepo, res je pa tudi to, da gospod Seliškar II. tega tedaj ni povedal, ko se je ponudil za recitatorja ter tako povzročil, da se je dolgo mislilo, da je on avtor «Trbovelj», a katerih se je baš tedaj govorilo po Mariboru. Sicer pa: zakaj se ni poprej, pred izadjo «Trbovelj» pojavil s svojimi «Bliskavicami», ki so bile gotovo že dovršene.

Štrajk pekovskih pomočnikov v Mariboru se je končal žalostno za štrajkujoče. Socijalistična organizacija je kriva, da je danes toliko očetov brez kruha.

Sestanek železničarjev je sklical poslanec Žebot v soboto, dne 2. junija zvečer v Mariboru. Govoril je o sedanjem položaju, s posebnim ozirom na bedni položaj železničarjev.

Vsi oni, ki žele v prihodnji sezoni sodelovati pri Ljudskem odru v Mariboru, naj se čimprej prijavijo v pisarno Ljudskega odru v kazini ali pa pismeno na naslov: Uprava Ljudskega odru v Mariboru, Cirilova tiskarna. Osebito so vabljeni k sodelovanju člani in članice krščanske socijalnih organizacij v Mariboru. Dobrodošel vsakdo, brez razlike starosti, stanu in izobrazbe, imeti pa mora veselje in vsaj nekaj zmožnosti, predvsem pa se mora podvreči določilom reda in discipline, ki vlada v Ljudskem odru. Oni, ki se bodo takoj prijavili, bodo mogli, če bodo sicer sposobni, sodelovati že v tem poletju pri gledaliških večerih in gostovanjih.

Ljudski oder v Mariboru je prevzel vse posle dramskega oddelka Slov. kršč. soc. zveze v Mariboru. Kot tak je na razpolago vsem našim organizacijam z nasveti, navodili in podporo pri nabavi iger. V vseh gledaliških vprašanjih kakor: nabava in izposojevanje garderobe, nabava iger, nabava maskerskega materiala, gradnja gledaliških odrov itd., naj se odlej naše organizacije obračajo na naslov: Uprava Ljudskega odru v Mariboru, kazino. Za odgovor je treba pri dopisih priložiti znamko. Za izposojevanje iger je treba plačati majhno odškodnino. — Našim društvom priporočamo, da sama povabijo Ljudski oder na gostovanje. Prosimo in pozivamo vse organizacije, da stremijo k sodelovanju v Ljudskem odru v Mariboru v vsakem oziru podpirajo.

II. gledališki večer, ki ga je priredil včeraj naš Ljudski oder v Lekarniški ulici, dela čast odru in njegovemu igralskemu zboru. Ob skoro prazni dvorani nam je podal štiridejansko delo preprostega mariborskega delavca «Žrtve» na način, ki nudi popoln estetski užitek tudi kritično bolj razboritim duhom. Režija je bila do podrobnosti točna in zadovoljiva, igra Šulerja, Pauličeve, Peršuha in mladega Miška doživljena in tehnično naravnost nepričakovano dovršena. Maloštevilo občinstvo, ki se ob pretresljivo resničnih dogodkih ni moglo ubraniti solz, je igralce nagradilo z glasnim priznanjem. — Vse je bilo lepo, da ni dvorana zevala praznine. Neupoštevanje od strani občinstva je tako nezaznovo, da bi ga morali grajati, če ne bi vedeli, da je Mariborčanom resno delo le prerado tuje in odveč. Ljudskemu odru priporočamo, da igro ob priliki ponovi. Dolžnost našega v JSZ organiziranega delavstva bo takrat, da pokaže odru več hvaležnosti s polnoštevilno udeležbo.

«Poletni čas» — mladinska spevoigra s spremljevanjem orkestra se na splošno zahtevo občinstva jutri, v torek, ob pol 8. uri zvečer ponovi. Kdor se hoče razvedriti, kdor hoče preživeti nekaj lepih uric v krogu naše nadebudne mladine, naj o pravem času seže po vstopnici, ker je zanimanje zelo veliko, posebno še, ko se je deca včeraj popoldne izredno izkazala. Prosimo cenj. občinstvo, naj točno ob pol 8. uri zasede prostore, ker učenci ne smejo predolgo bedeti. Opozorjamo tudi na to, da so pri tej prireditvi cene — dramske — torej dosti nižje. Obilen obisk in razprodana hiša bo mladini v spodbudo!

Dve žrtvi Drave. Vsled deževja in nalivov na Tirolskem je Drava izvanredno narastla in moramo v Mariboru beležiti dve smrtni žrtvi. Dne 1. t. m. je lovil v kalni Dravi nek mariborski ribič ribe in zapazil, kako nesejo proti njemu valovi utopljeno moško truplo. Ribič se je podal takoj na policijo in tamkaj javil, kaj je videl. Ko je došla od strani policije pomoč, da bi se bilo lahko potegnilo iz vode truplo utopljenca, je Drava mrliča že odnesla bogve kam. Pri rodbini Schmiderer v Mariboru je služila neka Terezija Štravs, ki je bolehal na padavici. Dne 24. t. m. je šla Štravs na Schmidererjevem posestvu, ki leži pod Studenci po vodo v Dravo. Ko je zajemala vodo, jo je prišla padavica in je utonila v Dravi. Dne 1. t. m. je zapazil mrtvo Štravs v vodi ribič Edvard Srbot, potegnil truplo iz vode in javil slučaj policiji. Utopljenko so kmalu spoznali kot v maju izginulo Terezijo Štravs.

Vojni invalidi, vdove in sirote mariborske podružnice! Na poziv izvrševalnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani se bo vršil popis vseh vojnih žrtev mariborskega okrožja, podružnice Maribor od 3. do 18. junija vsako sredo, soboto in nedeljo od 8. do 12. ure popoldne, in od 3. do 5. ure popoldne. Vsak mora prinesiti seboj k temu popisovanju člansko knjižico, invalidsko uverenje, in poštni odrezek ter potrdilo davčnega urada, o vplačanem neposrednem davku v letu

1923. Na podlagi tega popisovanja in podatkov bodo se reševale vse prošnje in pritožbe. Zaradi tega je važno, da gredo člani popisovalcem na roko. Pisarna se nahaja Rotovski trg št. 9. Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor.

Na željo g. Josipa Kaučiča, tajnika mariborske podružnice udruženja vojnih invalidov, ugotavljamo, da ni indentičen z obsojenim orjunašem Jože Kaučičem, tajnikom demokratske stranke.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

12

Gospa Tournay je odmajevala z glavo. Neverjetno se ji je zdelo, da bi se mladi ljudje, da bi se njihov velikodušni zapovednik, sami bogati mladi Angleži iz najboljših rodbin, — da bi se le zgolj za zabavo podajali v strašno nevarnost. Da so inozemci, Angleži, to bi jim nič ne pomagalo, če bi jih revolucionarji zalotili pri delu. Saj je vedela, da so vsakega brezobzirno obsodili in usmrtili, ki je podpiral »sumljive« plemenitaše, ali jim celo pomagal pri begu. In ta četa mladih Angležev je opravljala svoj posel pred samim nosom neizprosne sodnega dvora revolucije, v Parizu samem, in je reševala na smrt obsojene žrtve takorekoč izpod noža guillotina —.

Z grozo je mislila nazaj na pravkar preživle dni, na beg iz Pariza, ko je ležala z otroki skrita na branjar-skem vozu pod kupom zeljnatih glav in krompirja, ko si je komaj upala dihati in je divja drhal zunaj na ulici kričala: »Na vešala z aristil«

In vse se je vršilo tako skrivnostno in zagonetno —.

Zvedela sta z možem, da ju je revolucionarni odbor zapisal med »sumljive.« To je pomenilo, da je zaslišanje in smrtna obsodba le še vprašanje nekaterih dni, morebiti celo samo nekaterih ur —.

In tedaj je prišlo skrivnostno pismo in na njem znamenje, — rožnordeča »Dušica.« Kratka, jasna naročila —, ločitev od moža, upanje na svidenje —, beg z otroki — pokrit voz in, oh — tista ostudna starka na vozu, kakor sam zli duh je bila, s svojim strahotnim bičevnikom —.

Zaprta je oči, da bi ne mislila več na strašni prizor ob zapadnih barikadah, na drhal, ki se je prestrašena umikala, ko je starka začela govoriti o kugi —.

Vsak trenutek je pričakovala, da bo kdo pogledal v voz, da bo potegnil njo in otroke ven na ulico, med podivjane ljudi, in nato — smrt pod guillotino —.

In plemeniti, skrivnostni Anglež je s svojimi ljudmi tvegati življenje, da jo je rešil, njo in otroke in toliko drugih nedolžnih žrtev —.

In vse to za zabavo —? Nemogoče —!

»Koliko vas je v vaši plemeniti ligi?« je vprašala boječje.

»Dvajset nas je«, je odgovoril gospod Andrej. »Eden poveljuje, devetnajst jih uboga. Vsi smo Angleži in vsi smo se slovesno zavezali za eno reč, — da ubogamo

svojega zapovednika in da rešujemo nedolžne žrtve pariške revolucije.«

»Naj vas dobri Bog čuva in brani!«

»Nas je tudi dosedaj še vedno čuval in branil.«

»Čudno in neverjetno —! Da toliko žrtvujete za svojega bližnjega! Pa seve — Angleži ste! Na Francoskem pa vlada nasilje in se šopiri izdajstvo, vse v imenu svobode in enakosti —!«

»In ženske so pri nas na Francoskem celo zlobnejše nego možiki!« je dejal mladi Tournay.

»Ah da!« mu je mati pritrdila in zaničevanje je začelo v njenih očeh. »Tista — ženska, Margareta Justova na primer! Izdala je markija St. Cyr in vso njegovo rodbino revolucionarjem, — in ta izdajalka je bila kriva, da so morali vsi pod guillotino!«

»Margareta Justova —?« se je začudil lord Anton in naglo, pomenljivo pogledal k Andreju. »Margareta Justova? Najbrž —.«

»Da«, je nadaljevala grofica. »Gotovo jo poznate! Prva gledališka igralka je bila v Parizu in še le par mescev je temu, da se je omožila z nekim Angležem. Ni dvoma da jo poznate!«

»Poznam —! Kako bi ne poznal gospe Margarete Blakeney, soproga najbogatejšega moža na Angleškem, prva žena v Londonu! Vsi poznamo gospo Margareto Blakeney!«

»Bili sva součenki v zavodu šolskih sester«, je pripovedovala Suzana. »Margareta Just je bila moja najljubša prijateljica. V počitnicah sva sli na Angleško, da bi se naučili vašega jezika. Še sedaj jo imam zelo rada in kar verjeti ne morem, da bi bila res zagrešila tako hudobijo.«

»Res se sliši čisto neverjetno«, je rekel gospod Andrej. »Pravite, da je ovadila markija St. Cyr? Čemu? To bo pomota —!«

»Pomota je izključena!« je hladno odgovarjala gospa Tournay. »In vem tudi dobro, kako in zakaj da je Margareta Justova izvršila ostudno izdajstvo, saj je bil markij moj bratranec. Z Margaretinim bratom Armandom sta si prišla navzkriž v neki stvari. Armand in Margareta, oba sta izrazita republikanca in imata med pariškimi krvniki mnogo prijateljev, posebno še Margareta, ki je bila gledališka igralka. Sovraštvo je vsega zmožno, zlasti pa še užaljen plebejski ponos —. Revolucionarji radi sprejemajo vohune —, za maščevanje je bila dana ugodna prilika in — saj me razumete —! Pomota je izključena, pravim —. Niste nikdar čuli o tem —?«

»Čul sem, pa tukaj na Angleškem nihče noče verjeti takim govoricam. Percy Blakeney, njen soprog, je ugleden mož, prijatelj waleškega princa, in njegova soproga Margareta je najuglednejša žena v londonski družbi.«

»Mogoče —. Upam da bom imela tukaj na Angleškem mir in da nikdar ne bom srečala tiste — osebe —.«

(Dalje prihodnjič.)

Najlepše darilo za birmance je lep rožni venec in lep molitvenik. Botre opozarjamo, da ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru veliko izbiro takih molitvenikov in rožnih vencev po primeroma zelo nizkih cenah, zato vsem botrom toplo priporočamo, da si v Cirilovi tiskarni nakupijo ta darila. Dobijo jih tudi lahko po pošti.

Tovarniško poslopje

ako mogoče z vodno močjo se išče v nakup za ustanovljenje tekstilne industrije tudi večji ali manjši objekt, ki se dajo preosnovati za ta namen po prezidavi. Ponudbe z natančnim popisom, če mogoče z orisi in popisom delavskih, stanovanjskih in mezdskih razmer i. t. d. se naj pošljejo na anončni zavod RUDOLF MOSSE, Wien I., Selterstatte 2 pod »A. B. W. 1923-7928«

311

Vljudno obveščamo častito duhovščino kakor tudi naše cenjene naročnike, da se naša pisarna ne nahaja več

V MARIBORU, KOPALIŠKA ULICA ŠTEV. 9, ampak v naši novi tovarni MARIBOR, MELJE, MOTHERJEVA ULICA pri brodu.

Mariborska livarna zvonov, ing. J. & H. BÜHL

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzela od g. Josipa Honomichl (poprej Sinko)

gostilno „k sodniji“

Sodna ulica 16

ter bodem točila prvovrstna vina in pivo in skrbela za dobro kuhinjo. 2-2 308

Za obilen obisk se priporoča V. Rosenberger.

BRZOJAVNE DROGE

od 8—12 m dolge, od 13—22 cm debeline na tankem koncu

HRASTOV LES

razžagan na 1 m 20 cm za tanin ter

NAVADNI JAMSKI LES

rabi večje množine lesna tvrdka

Ernest Marinc, Celje
Kapuclinska ulica 3 2-3 307

Vinotoč PÖLZL
Laitersberg Kešaki
odprt.

Proda se gostilna in mesarija z vsem inventarjem in 4 orali zemlje. Tudi več posestev. Jožef Grošl, Orehova vas 51 p. Slivnica 813

Za birmance

Velika izbira gotovih oblek po nizki ceni priporoča I. VEZJAK, konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 7.

Poznati Maršnarovi
limonadni praški
„BRAUSE“

se zopet dobijo pri tvrdki

Josip Vitek, Ljubljana

Krekov trg 8.

Zastopstvo in zaloga tovarn

»ORION«, Maršner. 5-12 275

Hišnik samec, trezen se išče, prednost imajo tisti, kateri se razumejo s konji. Ponudbe pod »trezen« na upravo lista. 2-3 299

Širite „Stražo“!

Brez kisa! Brez sladkorja! Brez salicila!
sploh brez vsakega dodatka se lahko s

„REX“ konzervnimi steklenicami in aparatom 309 6-1

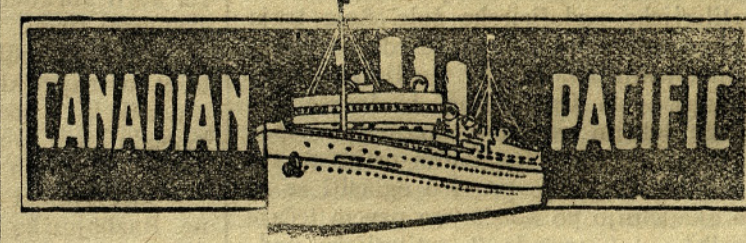
napravi brez truda vse vrste okusnih, zdravih in cenih domačih konserv. V »REX« vkuhane jagode, češnje, hruške, češplje, jabolka, sploh vse vrste sadja se hranijo pri neizpremenjenem naravnem okusu in največji zdravilni vrednosti, brez vsakega dodatka leta in leta. — Ravno tako se ohrani za nedogledni čas vsak drugi živež, posebno vse sočivje (fižol, grah itd.), meso, klobase, pastete, gobe, ribe in drugo.

Po tovarniških cenah priporoča

Ivan Kovačič, Maribor, Koroška cesta 10

trgovina stekla in porcelana na veliko in malo.

Velika zaloga vsakovrstnega stekla, šip, ogledal, porcelana in kamenine, sve-tilk, kakor vseh v steklarsko stroko spadajočih predmetov po najnižji ceni.

Največje trans.ortno podjetje sveta

EVROPA CANADA AMERIKA

Samo 4 dni na o.ortem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko HAMBURGA, ANTWERPNA in CHERBOURGA z glasovitimi »EM-PRESS« parobrodi na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljna navodila glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, priloge, predpisa useljavanja v Kanado in Zjedinjene države daje AGENCIJA

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Petrinjska ul. 40

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHKE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!